

EBERT KARL EGON

1851 - 1882

Inventář

**(NAD č.: 1695)
(Č. pomůcky: 542)**

EBERT Karl Egon (1801–1882)

Historie původce

Karl Egon Ebert se narodil 5. června 1801 v rodině zemského advokáta a fürstenberského dvorního rady Michaela Franze Xavera Eberta a jeho ženy Josefy Hirschmannové. Kmotry novorozeného Karla Leopolda Felixe, jak znělo jméno budoucího básníka zapsané v matrice, byly obě děti zemřelého knížete Karla Aloyse z Fürstenberga Karl Egon a Maria Leopoldina a knížecí rada Franz Felix Neusser. Vyrostl na Malé Straně, kde jeho otec zakoupil dům čp. 160 ve Valdštejnské ulici v těsném sousedství domů, jež tehdy Fürstenbergové vlastnili. Po studiu na malostranském gymnáziu, přerušném dvouletým studiem na vídeňské Löwenburgsche Akademie, vystudoval práva na pražské univerzitě.

Ve stopách svého otce nastoupil kariéru ve službách Fürstenberského rodu. Brzy po ukončení studia byl jmenován knihovníkem a archivářem knížete Fürstenberga a pobýval na knížecím panství v Donaueschingen, kde se připravoval na své budoucí povolání. Kníže mu umožnil vykonat studijní cestu po Švýcarsku a Švábsku, spolu se svým ochráncem cestoval roku 1831 na württemberský zemský sněm v Karlsruhe. Po smrti otce v roce 1829 převzal hodnost knížecího dvorního rady, o čtyři léta později se stal knížecím konferenčním radou a ředitelem správy fürstenberských statků v Čechách. V roce 1843 byl jmenován ředitelem fürstenberské pražsko-lánské koněspřežky a v této funkci prosadil její prodloužení do Buštěhradu. Svou kariéru završil v roce 1854 funkcí ústředního ředitele všech fürstenberských statků v Čechách. Když v následujícím roce zemřel kníže Karl Egon Fürstenberg, Ebert věnoval památce svého patrona báseň *Ein Denkmal für Karl Egon Fürst zu Fürstenberg*. Dva roky poté odešel do výslužby.

Podle Zauperovy biografické eseje začal Ebert skládat své první básně ještě v chlapeckém věku. První básnickou sbírku nazvanou prostě *Gedichte* vydal tiskem již ve svých 23 letech. V roce 1829 uveřejnil své nejznámější dílo, hrdinský epos *Vlasta*, který jej proslavil v celé tehdejší německé literatuře. Úspěch mladého básníka byl téhož roku stvrzen inscenací hry *Břetislav a Jutta* na jevišti Stavovského divadla v hudební úpravě Václava Jana Tomáška. Tomášek zhudebnil řadu dalších Ebertových básní, které nezřídka tvořily repertoár Ebertovy mladší sestry Juliany, uznávané zpěvačky a manželky redaktora časopisu *Ost und West* Rudolfa Glasera. Česká mytologie a historie byly básníkovi celoživotní inspirací, jak o tom svědčí jeho méně známá dramata *Čestmír*, *Oldřich a Božena*, epos *Karlštejn* či básně *Hus*, *Vidění na Vyšehradě* aj. Ačkoliv po sobě Ebert zanechal rozsáhlé literární dílo, jež bylo v letech 1875–1877 vydáno v sedmi svazcích (mj. je autorem libreta korunovační opery Josefa Dessauera *Lidwina*), už nikdy se mu nepodařilo překonat úspěch *Vlasty*.

Ebertův zemský patriotismus se projevoval nejen v opěvování přírodních krás a dávné historie Čech, ale i v jeho postojích k rodícímu se českému nacionálnímu hnutí. Ačkoliv pocházel z německy mluvící rodiny (otec se narodil v Jihlavě, matka v Praze), jeho zájem o český dávnověk ho záhy přivedl do společnosti českých vlastenců. Nehledě na společenské

kontakty, jež vyplývaly z vlivného postavení jeho otce, navázal přátelství s řadou významných osobností společenské a kulturní scény předbřeznové Prahy. Byl častým návštěvníkem společnosti, jež se scházela v domě advokáta a velkostatkáře Jana Měchury, i hudebně zaměřeného salónu skladatele V. J. Tomáška. S prvním domem ho spojovalo přátelství s hudebně nadaným Leopoldem Měchurou (byl to Ebert, kdo uvedl Františka Palackého do rodiny Jana Měchury), s druhým pak příbuzenské pouto vytvořené sňatkem skladatele s Ebertovou starší sestrou Vilemínou.

Víra v pokojné soužití obou etnik vázaných společnou vlastí přivedla Eberta ke spolupráci s Glaserovým časopisem *Ost und West*, který byl programově zaměřen na vzájemné poznávání české a německé literatury a propagaci liberálních myšlenek v českém prostředí. Vrchol Ebertova úsilí o česko-německou spolupráci představuje jeho veřejná aktivita na jaře 1848, kdy se jako člen Národního výboru vyslovil na schůzi českých a německých spisovatelů 18. března pro rovnoprávnost českého a německého jazyka, přičemž nadřadil otázku svobody otázce národní. Vývoj událostí však směřoval k rozchodu cílů německého a českého nacionálního hnutí, v jehož důsledku pak Ebert stejně jako ostatní česko-němečtí členové vystoupil z Národního výboru. V pozdějších letech se zcela přiklonil k německé straně.

Karl Egon Ebert byl již za svého života oslavován jako nejvýznačnější česko-německý žijící básník, jehož 70. i 80. narozeniny byly veřejně připomenuty. Za zásluhy na literárním poli byl 18. března 1872 povýšen císařem do rytířského stavu. Po letech strávených ve fürstenberském domě na Malé Straně a v domě čp. 1015 v bývalé Hradební ulici na Novém Městě pražském, dožil na Smíchově v Jeronýmově ulici čp. 332. Na Smíchově žila rovněž jeho sestra Juliana, která se po svém ovdovění o staršího bratra, starého mládence, obětavě starala až do jeho smrti 24. října 1882. Pochován byl na hřbitově na Malvazinkách.

Dějiny fondu

Pozůstalost Karla Egona Eberta byla podobně jako řada dalších pozůstalostí německy píšících autorů uložených v Archivu hl. města Prahy součástí rozsáhlého archivního souboru Spolku pro dějiny Němců v Čechách. Archivní registratura bohužel neposkytuje podklady pro bližší určení předání písemností spolku. Lze však předpokládat, že byly archivu předány krátce po revolučních událostech v roce 1945 společně s knihovnou spolku, která měla nahradit ztráty způsobené archivní knihovně požárem Staroměstské radnice.

V roce 1991 byla pozůstalost Karla Egona Eberta vyčleněna pracovníky archivu z fondu spolku do samostatného souboru, k jehož inventarizaci bylo přikročeno teprve v roce 2012. V rámci pořádání byla z fondu vyčleněna fotografie českého místodržitele Karla Marii Coudenhove z roku 1911, jež nemá k původci žádný vztah a k písemnostem byla pravděpodobně přiřazena omylem při hrubém pořádání v roce 1991. Byla zařazena do Sbírký fotografií Archivu hl. města Prahy pod signaturou II 1552.

Podobně bylo vyčleněno tištěné oznámení purkmistra a městské rady hlavního města Prahy z 9. července 1848, kterým byla zveřejněna jména volitelů poslanců do ústavního

říšského sněmu ve Vídni. Toto oznámení bylo původně vloženo do Ebertova pamětního alba z roku 1881, nyní je součástí Sbírkyně dokumentace Archivu hl. města Prahy.

K fondu byly naopak přiřazeny dva opisy básně Karla Egona Eberta a jeho dopis nezjištěnému adresátovi, které se původně nacházely ve Sbírcce listin Archivu hl. města Prahy, evidované pod signaturou AMP PPL V - 1797/1-3.

Archivní charakteristika

Osobní fond Karla Egona Eberta uložený v Archivu hl. města Prahy je nepatrného rozsahu (6 inventárních čísel v rozsahu 0,12 bm) a představuje doplněk k básnickově fondu, jenž se nachází v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Datované archiválie pocházejí z let 1851–1882, jazykem dokumentů je němčina.

Při inventarizaci bylo použito pořádacího schématu doporučeného pracovníky Archivu Československé akademie věd Radkou Edererovou a Václavem Podaným.

Schéma uspořádání

Korespondence

    Přijatá

    Odeslaná

Literární rukopisy

Varia

Obsah fondu

Dokladem úcty, které se Karl Egon Ebert těšil v německém prostředí, je pamětní album věnované básníkovi Spolkem německých spisovatelů a umělců Concordia k jeho 80. narozeninám. Svazek obsahuje více než sto rukopisných zápisů německy píšících autorů žijících na území rakousko-uherské monarchie i Německé říše, z nichž mnozí doprovodili svou gratulaci básní. Jména všech gratulantů jsou zachycena v rejstříku osob.

Torzo korespondence tvoří pouze jeden dopis od Heinricha Müllera a dva dopisy Karla Egona Eberta, jejichž adresáty nebylo možné přesně zjistit. (Určení adresátky Emílie Žuliany se zakládá pouze na přípise psaném pravděpodobně cizí rukou na zadní straně listu.)

Fond doplňují dva rukopisy Ebertových básní. První báseň An die Schwarzseher je pravděpodobně psána a signována básníkem, v druhém případě však nelze totéž s jistotou stanovit.

Protokolární záznam o zpracování fondu

Fond v Archivu hl. města Prahy uspořádala a inventář dne 11. prosince 2012 sestavila Petra Krátká. Archivní soubor obsahuje 6 inventárních a 2 evidenční jednotky.

Použité prameny a literatura:

Prameny:

Archiv hl. města Prahy (dále jen AMP), Sběrka matrik, MIK N13 (1796–1801), pag. 272.
AMP, MHMP I., ref. IV., Soupis pražského obyvatelstva 1830–1949, kar. 52, Ebert Michael.
AMP, C. k. malostranské německé státní gymnasium v Praze, Liber calculorum 1809–1819.
Národní archiv Praha, Policejní ředitelství I, konskripce, kar. 105, Ebert Karl; Ebert Michael.
Moravský zemský archiv v Brně, Sběrka matrik, matrika narozených kostela sv. Jakuba v Jihlavě č. 6407 (1766–1778), pag. 77.

Literatura:

Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, ... Red. Constant von Wurzbach, III. díl, Wien 1858, s. 414–416.
EDEREROVÁ, Radka – PODANÝ, Václav. K problematice osobních archivních fondů. *Sborník archivních prací*, 34, 1984, s. 310-350.
HOJDA, Zdeněk. Básník Vlasty, ředitel koněspřežky a osmačtyřicátník Karl Egon Ebert 1801–1882. *Dějiny a současnost*, 2001, č. 6, s. 19–21, 54.
LANGHAMMER, Isfried. Karl Egon Eberts Selbstbiographie. *Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen*, 1917, roč. 55, č. 2/3, s. 154-189.
Ottův slovník naučný. VIII. díl, Praha 1894, s. 354-355.
ZAUPER, Stanislaus. Carl Egon Ebert geboren in Prag den 5. Juni 1801. In: *Libussa. Jahrbuch für 1843*, Prag 1842, s. 279–307.

On-line zdroje:

KOMORZYNSKI, Egon von. Ebert, Karl Egon Ritter von. In: *Allgemeine Deutsche Biographie* [online]. Band 48 (1904), s. 465–468 [cit. 2012-02-13]. Dostupné z: http://de.wikisource.org/w/index.php?title=ADB:Ebert,_Karl_Ritter_von&oldid=1695999

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
Korespondence				
Přijatá				
1		Müller, Heinrich	1882	1
Odeslaná				
2		[Žuliany, Emilie]	1882	1
3		nezjištěný	b. d.	1
Rukopisy vlastní				
4		An die Schwarzseher (báseň)	1851	1
5		Der Schelm vom Berge (verše)	b. d.	1
Varia				
6		Pamětní album Spolku německých spisovatelů a umělců Concordia k 80. narozeninám Karla Egona Eberta	1881	1

Rejstřík osob

	Inventární čísla
A	
Adler, Friedrich	6
Amyntor, Gerhard von	6
Anzengruber, L[udwig]	6
Auerbach, Berthold	6
B	
Bartsch, Karl	6
Baudissin, Wolf Graf von	6
Bauernfeld, ...	6
Becker, A.	6
Bendel, Josef	6
Blanckarts, Moritz	6
Blüthgen, Victor	6
Bormann, Edwin	6
Bowitsch, Ludwig	6
Buchholz, Wilhelm	6
C	
Cappilleri, Wilh[elm]	6
Carneri, B.	6
Carriere, M.	6
Cerri, Cajetan	6
D	
Dahn, Felix	6
Dahn, Therese	6
E	
Eckstein, Ernst	6
F	
Fercher, ...	6
Foglar, Ludwig	6
Frankl, Ludwig August	6
Franzos, Karl Emil	6
Friedmann, Alfred	6
G	
Geibel, Emanuel	6
Genast, Wilhelm	6
Genée, Rudolph	6

	Inventární čísla
Gensichen, Otto Franz	6
Gerok, Karl	6
Giorgio, Antonio von	6
Girndt, Otto	6
Görner, [Flora]	6
Gosche, Richard	6
Grasberger, Hans	6
Gregorovius, Ferdinand	6
Greif, Martin	6
Grieben, Hermann	6
H	
Hamerling, Robert	6
Heyse, Paul	6
Hirsch, Franz	6
Hofmann, Friedrich	6
Hunold, Balthasar	6
CH	
Cheval[ier], L.	6
Christen, Ada	6
I	
Inama-Sternegg, Karl Theodor von	6
J	
Jensen, Wilhelm	6
Jordan, Wilhelm	6
K	
Kaempf, S. F.	6
Kalbeck, Max	6
Klar, Alfred	6
Klesheim, ...	6
Klutschek, Franz	6
Kobell von, ...	6
Kohn, ...	6
Kompert, Leopold	6
Kremer, Hugo	6
Kühne, Gustav	6
L	
Laube, ...	6
Lewald-Stahr, Fanny	6

	Inventární čísla
Lindau, Paul	6
Loën, A. Freiherr von	6
Löwenstein, Rudolf	6
M	
Mautner, Eduard	6
Mendl, David	6
Moeser, Albert	6
Müller, Heinrich	1
N	
Nissel, Franz	6
Nordmann, Johannes	6
O	
Obrist, Johann Georg	6
Ohorn, Anton	6
P	
Pfizer, Gustav	6
Pichler, Adolf	6
Polko, [Elise]	6
Prechtler, Otto	6
Preser, ...	6
R	
Raab, Franz	6
Rank, Josef	6
Redwitz, Oscar von	6
Riehl, [W. H.]	6
Ring, Max	6
Rittershaus, Emil	6
Rodenberg, Julius	6
Rollett, Hermann	6
Rosegger, P. K.	6
Rosen, Julius	6
S	
Saar, Ferdinand von	6
Sembach, Paul	6
Schack, Adolf Friedrich von	6
Scheffel, Joseph Victor von	6
Scherenberg, Ernst	6
Schlögl, Friedrich	6

	Inventární čísla
Schücking, Levin	6
Schwab, Friedrich	6
Schweichel, Robert	6
Silberstein, August	6
Sporck-Mader, Johanna Gräfin von	6
Stettenheim, Julius	6
Steub, Ludwig	6
Sturm, Julius	6
T	
Teuber, Oscar	6
Teweles, Heinrich	6
Tumlirz, Carl	6
V	
Versing-Hauptmann, Anna	6
W	
Waldmüller, Robert (vl. jm. Edouard Charles Duboc)	6
Wehl, Feodor von	6
Weiler, J.	6
Wickenburg, Albrecht	6
Wickenburg-Almásy, Wilhelmine	6
Willomitzer, Josef	6
Wurzbach-Tannenberg, Constantin von	6
Z	
Zeise, Heinrich	6
Zettel, Karl	6
Zimmermann, Robert	6
Ž	
Žuliany, Emilie	2

Název archivu: 331000101 – Archiv hlavního města Prahy

Název fondu: Ebert Karl Egon

Časový rozsah: 1851–1882

Značka fondu: 1695

Počet evidenčních jednotek: 2

Počet inventárních jednotek: 6

Rozsah v bm: 0,17

Stav ke dni: 11. 12. 2012

Fond uspořádal: Mgr. Petra Krátká

Inventář sestavil: Mgr. Petra Krátká

Počet stran: IV + 5

Počet exemplářů: 11

Inventář schválil: Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.